

8 Ιουνίου, 1994

[ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΘΑΣΟΣ ΘΩΜΑ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ
ΥΠΟΥΡΓΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΟΥ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 695/93)

Ερμηνεία — Προϋπόθεση ερμηνευτικής προσπάθειας η ύπαρξη διάταξης της οποίας η έννοια παρουσιάζεται ασαφής και αμφίβολη — Τελολογική ερμηνεία επιχειρείται όπου συναντούνται αντιφατικές φράσεις ή πρόνοιες.

Λέξεις και Φράσεις — “Αποκλειστικώς” στο Άρθρο 6B(2)(β) του περί Οίκων Στοιχημάτων, Οίκων Κυβείας και Παρεμποδίσεως Κυβείας Νόμου, Κεφ. 151.

Ο αιτητής προσέβαλε με την προσφυγή του την απόφαση του Επάρχου Λευκωσίας να απορρίψει αίτησή του για χορήγηση άδειας όπως μπορούν να συγχάξουν στα καταστήματά του όπου είχε εγκαταστήσει μηχανές παιγνίου, άτομα ακόμα και κάτω των 16 ετών σύμφωνα με την εξαίρεση του Άρθρου 6B(2) του περί Οίκων Στοιχημάτων, Οίκων Κυβείας και Παρεμποδίσεως της Κυβείας Νόμου, Κεφ 151, όπως τροποποιήθηκε με το Νόμο 19/78. Εστία της διαφοράς που προέκυψε ήταν η ερμηνεία του επιρρήματος “αποκλειστικώς” στην πρόνοια αυτή. Σύμφωνα με τους καθ' ων η αίτηση και τη σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα η λέξη αυτή δεν έπρεπε να ερμηνευθεί με την αυστηρή γραμματική ερμηνεία αλλά σύμφωνα με τον σκοπό του Νόμου και ιδίως του Άρθρου 6B(2)(β).

Το Ανώτατο Δικαστήριο, ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, αποφάσισε ότι:

5 Η ερμηνευτική προσπάθεια έχει σαν αφετηρία και προϋπόθεση την ύπαρξη διάταξης της οποίας η έννοια παρουσιάζεται ασαφής και αμφίβολη. Όταν όμως το κείμενο είναι σαφές κυριαρχεί η αρχή που στην αγγλική νομική ορολογία ονομάζεται "the plain meaning rule". Το δικαστήριο δεν κρίνει την πολιτική του Νόμου ούτε επιχειρεί με τα ερμηνευτικά μέσα να δώσει σοφότερη ή δικαιότερη λύση ή ακόμη πιο επιθυμητή από αυτή που προβλέπει η διάταξη. Τέτοια ενέργεια θα αποτελούσε επέμβαση στα έργα άλλων εξουσιών.

10 Ο κανόνας που επικαλούνται οι καθόν, έχει τη θέση του και εφαρμόζεται στις περιπτώσεις που υφίστανται αντιφατικές φράσεις ή πρόνοιες. Εδώ δεν έχουμε ασαφή έννοια που χρήζει ερμηνείας. Σύμφωνα με τη "Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια" "αποκλειστικός" σημαίνει ο αποκλείων πάντα άλλον ο μοναδικός..... και το επίρρημα "αποκλειστικώς" μοναδικός, μονομερώς. Με καμιά λογική φόρμουλα ή παραδεκτή ερμηνευτική μέθοδο, περιλαμβανομένης της τελολογικής, δεν μπορεί να σημαίνει "κατά κύριο λόγο" ή "κύριο σκοπό" σε αντιδιαστολή προς δευτερεύοντα.

20 Το νόημα που υιοθέτησε ο Έπαρχος και που οδήγησε σε απόρριψη του αιτήματος δεν καλύπτεται από τη λεκτική-γραμματική διατύπωση του κειμένου. Η διπλή λειτουργικότητα του υποστατικού του αιτητή εμπίπτει στην εξαίρεση που δημιούργησε η επιφύλαξη. Και δεν πρόκειται για πλασματική δραστηριότητα, την πώληση μερικών αναψυκτικών. Αλλά για ουσιαστικά παράλληλη επιχείρηση.

Η προσφυγή επιτυγχάνει χωρίς έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

30

Westminster Bank Ltd v. Zang [1966] A.C. 182,

Σωτηριάδης v. Βασιλείου (Αρ. 2) (1992) 1 Α.Α.Δ. 1211.

35 **Προσφυγή.**

40 Προσφυγή εναντίον της απόφασης του Επάρχου Λευκωσίας με την οποία απορρίφθηκε αίτηση του αιτητή όπως, στα δύο καταστήματά του στην οδό Θεοφάνη Θεοδότου στη Λευκωσία όπου έχει εγκαταστήσει μηχανές παιγνίων επιτραπεί να εισέρχονται πρόσωπα κάθε ηλικίας περιλαμβανομένων και προσώπων κάτω των 16 ετών.

Α. Λαδάς, για τον Αιτητή.

Μ. Μαλαχτού, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

5

ΝΙΚΗΤΑΣ, Δ.: Η εγκατάσταση και χρήση μηχανών παιγνίου απαγορεύεται. Το άρθρο 6B του περί Οίκων Στοιχημάτων, Οίκων Κυβείας και Παρεμποδίσεως της Κυβείας Νόμου Κεφ. 151, όπως διαμορφώθηκε από τον τροποποιητικό νόμο 19/78, έχει ποινικοποιήσει τέτοια ενέργεια. Το πρόσωπο που έχει την κατοχή ή τον έλεγχο παιγνιομηχανών υπόκειται στις κυρώσεις του άρθρου 6B(1) εκτός στις περιπτώσεις που συμμορφώνεται με τους όρους που απαριθμεί εξαντλητικά το εδ. 2 του άρθρου 6B.

10

Ένας τέτοιος όρος είναι πως δεν επιτρέπεται σε κανένα κάτω των 16 χρόνων να εισέρχεται στους χώρους που λειτουργούν οι μηχανές. Υπάρχει εξαίρεση που δημιουργεί η επιφύλαξη που ακολουθεί την κύρια διάταξη του νόμου:

15

20

“Νοείται ότι η τοιαύτη απαγόρευσις δεν εφαρμόζεται οσάκις το εν λόγω υποστατικόν, κατόπιν εγκρίσεως χορηγουμένης υπό του Επαρχου τη αιτήσει κατόχου του τοιούτου υποστατικού, κρίνεται ότι δεν χρησιμοποιείται αποκλειστικώς διά την λειτουργίαν μηχανών παιγνίου”

25

Εστία της διαφοράς είναι η ερμηνεία του επιρρήματος “αποκλειστικώς” στην παραπάνω πρόνοια. Η κάθε πλευρά αποδίδει στη λέξη διαφορετικό νόημα. Προτού εκθέσω τις νομικές τους προτάσεις είναι αναγκαία η υπενθύμιση των πραγματικών περιστατικών για τα οποία δεν υπάρχει αντιδικία. Ο αιτητής είναι κάτοχος δύο καταστημάτων στην οδό Θεοφάνη Θεοδότου στη Λευκωσία. Τα έχει διαμορφώσει σε ενιαίο χώρο στον οποίο εγκατέστησε 32 μηχανές παιγνίων. Παράλληλα, στον ίδιο χώρο λειτουργεί αναψυκτήριο και σφαιριστήριο (δύο μπιλιάρδα, ένα ποδοσφαιράκι και διάφορα παιδικά παιχνίδια).

30

35

Με επιστολή του ημερ. 9/12/91 ο αιτητής ζήτησε από τον καθού η αίτηση Έπαρχο έγκριση, όπως προβλέπει η επιφύλαξη, έτσι ώστε να μπορούν να συχνάζουν στα υποστατικά του πρόσωπα κάθε ηλικίας περιλαμβανομένων και προσώπων κάτω των 16. Αφού πήρε και τις απόψεις της Αστυνομίας, ο Έπαρχος απέρριψε την αίτηση στις 28/2/92. Ο αιτητής επανήλθε με νέα στοιχεία, αλλά ύστερα από επανεξέταση ο καθού επέμεινε στην αρχική του απόφαση. Στη γρα-

40

πτή επικοινωνία του με τον αιτητή ημερ. 25/6/93 ο Έπαρχος Λευκωσίας αναφέρει:

5 “..... μετά τη διερεύνηση των γεγονότων διαμόρφωσα την άποψη ότι κύριος σκοπός του υποστατικού σας είναι η λειτουργία μηχανών παιγνίου και επομένως δεν χρησιμοποίησα υπέρ σας τη διακριτική ευχέρεια που μου παρέχει το ίδιο άρθρο του Νόμου αυτού.”

10 Η απορριπτική απόφαση, που είναι αντικείμενο της κρινόμενης προσφυγής, στηρίχθηκε σε γνωμάτευση της νομικής υπηρεσίας που λήφθηκε ενωρίτερα στις 9/6/92. Θα μεταφέρω εδώ το ουσιαστικό μέρος της γιατί φανερώνει την υποδομή της αγόρευσης της δικηγόρου των καθών:

15 “Η λέξη “αποκλειστικώς” στα πλαίσια του άρθρου 6B(2)(β) του νόμου θα πρέπει να ερμηνευθεί ως “κατά κύριο λόγο” ώστε να συνάδει με το πνεύμα του νόμου. Γιαυτό κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται ξεχωριστά και θα παραχωρείται έγκριση με βάση το άρθρο 6B(2)(β) στις περιπτώσεις όπου η αρμόδια αρχή ικανοποιηθεί ότι ο κύριος σκοπός λειτουργίας του συγκεκριμένου υποστατικού είναι άλλος από τη λειτουργία μηχανών παιγνίου και ότι η λειτουργία των μηχανών αυτών γίνεται παρεμπιπτόντως και παράλληλα με τον κύριο σκοπό.

25 Από την άλλη, στις περιπτώσεις όπου ο Έπαρχος, μετά από διερεύνηση των γεγονότων, διαμορφώσει την άποψη ότι κύριος σκοπός του υποστατικού είναι η λειτουργία μηχανών παιγνίου, τότε θα πρέπει να αρνείται τη χορήγηση της έγκρισης έστω και αν το υποστατικό λειτουργεί και για άλλους δευτερεύοντες σκοπούς.”

30 Ο δικηγόρος του αιτητή επικρίνει σαν λανθασμένη την τοποθέτηση αυτή. Γιατί, όπως είπε, παραγνωρίζει πλήρως τη γραμματική ερμηνεία του κειμένου της επιφύλαξης. Και ειδικότερα της επίμαχης λέξης που στο προκείμενο εκφράζει μοναδικότητα χρήσης. Για τη σημασία της λέξης “αποκλειστικώς” ο συνήγορος άντλησε υποστήριξη από λεξικά: “Λεξικό της Ελληνικής Γλώσσας”, Πρωίας, τόμος Α΄, σελ. 353, “Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια”, Π. Δρανδάκη, τόμος Ε΄, σελ. 158 και “Ελληνικό Λεξικό” των Τεγόπουλου και Φυτράκη, σελ. 92. Η διαπίστωση ότι πέρα από τις μηχανές παιγνίου λειτουργούσε και αναψυκτήριο, ανεξάρτητα αν η δραστηριότητα αυτή ήταν ή όχι η κύρια ή δευτερεύουσα χρήση του υποστατικού, επέβαλλε στον καθού την υποχρέωση να δώσει τη συγκατάθεσή του.

Το δεύτερο επιχείρημα αφορά την περίπτωση κατά την οποία

το δικαστήριο δε δέχεται την ερμηνευτική προσέγγιση του αιτητή. Λέχθηκε ότι εν πάση περιπτώσει η επίδικη απόφαση πάσχει. Αυτό συνάγεται από τα στοιχεία και ιδιαίτερα τα οικονομικά δεδομένα που ο αιτητής έθεσε στη διάθεση του Επάρχου, που δεν τα αμφισβήτησε. Δεν μπορεί να δικαιολογηθεί η απόφαση ότι “το υποστατικό χρησιμοποιούταν κατά κύριο λόγο για τη λειτουργία μηχανών παιγνίου”. Από τα αναμφισβήτητα στοιχεία προκύπτει ότι το εισόδημα του αιτητή από το αναψυκτήριο υπερακοντίζει κατά πολύ εκείνο των μηχανών. Είναι υπερωτλάσιο.

Από την άλλη η δικηγόρος των καθών υπέβαλε ότι αντενδείκνυται η αυστηρή εφαρμογή της γραμματικής ερμηνείας για δύο λόγους:

- (1) Ότι για την ερμηνεία επιφύλαξης ισχύουν ιδιαίτεροι κανόνες. Εννοώντας ότι ο προσδιοριστικός ή επεξηγηματικός χαρακτήρας επιφύλαξης την καθιστά εξαρτώμενη από το νόημα της κύριας πρόνοιας την οποία προσδιορίζει ή περιορίζει. Εδώ το άρθρο 6B(2)(β) απαγορεύει ολοκληρωτικά σε άτομα κάτω των 16 να επισκέπτονται τα συγκεκριμένα υποστατικά. Έτσι η γλωσσική ερμηνεία πρέπει να υποτάσσεται στο σκοπό αυτό. Έγινε επίκληση και στο εξής απόσπασμα στον Maxwell on Interpretation of Statutes, 12η έκδοση, σελ. 189:

“Difficulties sometimes arise in construing provisos. It will, however, generally be found that inconsistencies can be avoided by applying the general rule that the words of a proviso are not to be taken “absolutely in their strict literal sense,” but that a proviso is “of necessity limited in its operation to the ambit of the section which it qualifies”.”

- (2) Δεν πρέπει ο ερμηνευτής του δικαίου να προσκολλάται στη λεκτική ερμηνεία όταν η μέθοδος αυτή οδηγεί σε παράλογα αποτελέσματα και σε υπερφαλάγγιση των σκοπών του νομοθέτη. Αν αφεθεί να επικρατήσει η άποψη του δικηγόρου του αιτητή διευκολύνεται η καταστρατήγηση των στόχων του νομοθέτη “από τον οποιονδήποτε ιδιοκτήτη σφαιριστηρίου με την απλή πώληση ενός αναψυκτικού”.

Η ερμηνευτική προσπάθεια έχει σαν αφετηρία και προϋπόθεση την ύπαρξη διάταξης της οποίας η έννοια παρουσιάζεται ασαφής και αμφίβολη. Όταν όμως το κείμενο είναι σαφές κυριαρχεί η αρχή που στην αγγλική νομική ορολογία ονομάζεται “the plain meaning

rule". Το δικαστήριο δεν κρίνει την πολιτική του νόμου ούτε επιχειρεί με τα ερμηνευτικά μέσα να δώσει σοφώτερη ή δικαιότερη λύση ή ακόμη πιο επιθυμητή από αυτή που προβλέπει η διάταξη. Τέτοια ενέργεια θα αποτελούσε επέμβαση στα έργα άλλων εξουσιών.

5 Στον Maxwell, ανωτέρω, στη σελ.29, το θέμα τίθεται ως εξής:

10 "Where the language is plain and admits of but one meaning, the task of interpretation can hardly be said to arise. 'The decision in this case,' said Lord Morris of Borth-y-Gest in a revenue case, 'calls for a full and fair application of particular statutory language to particular facts as found. The desirability or the undesirability of one conclusion as compared with another cannot furnish a guide in reaching a decision.' Where, by the use of clear and unequivocal language capable of only one meaning, anything is enacted by the legislature, it must be enforced however harsh or absurd or contrary to common sense the result may be. The interpretation of a statute is not to be collected from any notions which may be entertained by the court as to what is just and expedient: words are not to be construed, contrary to their meaning, as embracing or excluding cases merely because no good reason appears why they should not be embraced or excluded."

25 Την αληθινή φύση της επιφύλαξης και την ερμηνευτική μέθοδο ανεύρεσης του νοήματος της εκθέτει ο Halsbury's Laws of England, 3η έκδοση, τόμ. 36, παράγραφος 604, σελ. 399 και 400:

30 "A proviso prima facie excepts out of a previous enacting part of a statute something which but for the proviso would have been within the enacting part a statute must, so far as possible, be construed as a whole in such a way as to give effect to all its parts, and it is doubtful whether there is now much substance in this distinction."

35 Ακόμη τη βούληση του νομοθέτη πρέπει να την αναζητήσουμε μέσα στα όρια που διαγράφει η λεκτική-γραμματική διατύπωση του νόμου. Στην *Westminster Bank Ltd. v. Zang* [1966] A.C. 182 στη σελ. 222 ο Λόρδος Reid είπε:

40 "But no principle of interpretation of statutes is more firmly settled than the rule that the Court must deduce the intention of Parliament from the words used in the Act. If those words are in any way ambiguous - if they are reasonably capable of more than one meaning or if the provision in question is contradicted by or is incompatible with any other provision in the Act, then the Court

may depart from the natural meaning of the words in question; but beyond that we cannot go.”

Η υπόθεση *Σωτηριάδης ν. Βασιλείου* (Αρ. 2) (1992) 1 Α.Α.Δ. 1211 απηχεί την παραπάνω θέση: 5

“Γνώμονα για την ερμηνεία επιφύλαξης, όπως και κάθε άλλης πρόνοιας του νόμου, αποτελεί το κείμενο της.”

Ο κανόνας που επικαλούνται οι καθόν, που διάβασα ενωρίτερα 10
από τον Maxwell, έχει τη θέση του και εφαρμόζεται στις περιπτώσεις
που υφίστανται αντιφατικές φράσεις ή πρόνοιες. Εδώ δεν έχουμε
ασαφή έννοια που χρήζει ερμηνείας. Σύμφωνα με τη “Μεγάλη Ελ-
ληνική Εγκυκλοπαίδεια” “αποκλειστικός” σημαίνει ο αποκλείων πά- 15
ντα άλλον, ο μοναδικός..... και το επίρρημα “αποκλειστικώς” μονα-
δικώς, μονομερώς. Με καμιά λογική φόρμουλα ή παραδεκτή ερμη-
νευτική μέθοδο, περιλαμβανομένης της τελολογικής, δεν μπορεί να
σημαίνει “κατά κύριο λόγο” ή “κύριο σκοπό” σε αντιδιαστολή προς
δευτερεύοντα. 20

Έχω την άποψη ότι το νόημα που υιοθέτησε ο Έπαρχος και που 20
οδήγησε σε απόρριψη του αιτήματος δεν καλύπτεται από τη λεκτι-
κή-γραμματική διατύπωση του κειμένου. Η διπλή λειτουργικότητα
του υποστατικού του αιτητή εμπίπτει στην εξαίρεση που δημιούρ-
γησε η επιφύλαξη. Και δεν πρόκειται για πλασματική δραστηριό- 25
τητα, την πώληση μερικών αναψυκτικών. Αλλά για ουσιαστικά πα-
ράλληλη επιχείρηση.

Ο Έπαρχος παρερμήνευσε την οικεία διάταξη του νόμου. Γιαν- 30
τό η απόφασή του ακυρώνεται. Δεν επιδικάζονται έξοδα.

*Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται
χωρίς έξοδα.*